

İnternet Temelli Eğitimde Bir Motivasyon Aracı: Buz Kırıcılar

Hakan Yılmaz¹, Emrah Özkaynak²

¹ Karabük Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Karabük

² Karabük Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Karabük

hakanyilmaz@karabuk.edu.tr, eozkaynak@karabuk.edu.tr

Özet: Günümüzde internet temelli eğitim örgün eğitim dalı olmaktan çıkmıştır. Hizmet içi eğitim, mesleki eğitim gibi alanlarda da internet temelli eğitim tercih edilmeye başlanmıştır. Ancak hepsinin ortak özelliği bireylere amaçlar doğrultusunda yeni bilgiler vermek ve beceri kazanmalarını sağlamaktır. Yüz yüze eğitimde olduğu gibi internet temelli eğitimde de öğrenci motivasyonu, üzerinde durulması gereken bir konudur. Yüz yüze eğitimde öğretim elemanı öğrencinin beden hareketlerinden, derse karşı ilgi ve motivasyon durumlarını tahmin edebilir. Ancak internet temelli eğitimde, öğrencinin tüm hareketlerini görmek ve öğrenciyi takip etmek mümkün değildir. Bu yüzden internet temelli eğitimdeki öğrencilerin motivasyonlarını yüksek tutacak araçlar kullanılmalıdır.

Anahtar Sözcükler: İnternet Temelli Eğitim, Uzaktan Eğitim, Buz Kırıcılar, Motivasyon Araçları.

A Motivational Tool in Internet-Based Education: Ice Breakers

Abstract: Nowadays, internet-based education has ceased to be branch of formal education. Internet-based education began to be preferred in areas such as in-service training, vocational training. However, common feature of all provide gain skills for purposes and to give new information to individuals. Face-to-face training as well as internet-based education is an issue the need to focus on student motivation. Face-to-face education, instructor, guess the situation of students interest and motivation towards the course by observing the student body movements. However, it is not possible to follow the student and view of all the movements of the student's in Internet-based education. This is why the internet-based education students should be used tools to keep their motivation high.

Keywords: Internet Based Training, Distance Learning, Ice Breakers, Motivation Tools.

1. Giriş

Refah düzeyi giderek artan toplumlarda, eğitimsel tercihlerin artması gençlerin normal bir beklentisi haline gelmiştir. Takrir yöntemiyle yürütülen öğretimin bazı esnek yönleri bulunmakla beraber, özelliği ve yapısı nedeniyle, bu tür öğretimin çağdaş eğitimin isteleri açısından zorunlu olan geniş tercihleri karşılaması olanağı yoktur [10].

Eğitimin en temel ögesi olan insan, eğitim süreci içinde çağın teknolojisini kullanır.

Eğitim teknolojisine olan ihtiyacın Alkan (1997) tarafından yapılan kapsamlı tanımı ve Keser'in(1998) eğitim kurumlarına girmesini zorunlu gördüğü bilgi teknolojilerinde gelişen düzey, eğitimde yeni pozisyonlar almayı gerektirmektedir. Bunun için eğitimin en büyük silahı eğitim teknolojisidir [14].

Günümüzde genç kuşaklara bilgiye çeşitli kaynaklardan ulaşma ve ulaştığı bilgileri kullanma becerilerinin kazandırılması büyük önem kazanmıştır. Öğretmenlerden öğrencilerine daha nitelikli bir öğretim olanağı sunma-

ları, zengin yaşantılar kazandırmaları, bilgisayar okur-yazarı bireyler yetiştirmeleri, bilgisayarın ve internetin sunduğu olanaklardan öğrenme-öğretme etkinliklerinden yararlanmaları, mesleklerindeki gelişmeleri izleyerek alan bilgilerini ve genel kültürlerini artırmaları beklenmektedir. Bilgisayarın ve internetin sunduğu olanakların çokluğu öğretmenlerin bilgisayar okur-yazarı ve iyi bir bilgisayar kullanıcısı olmalarını, öğrenme-öğretme etkinliklerinde kullanmalarını ve öğrencilerinin de kullanmalarını sağlamalarını gerektirmektedir [8].

Ağ tabanlı bu teknolojik gelişim, yeni öğretim yaklaşımlarına uygun öğrenme ortamları sağlamaktadır. Artık geleneksel öğretme anlayışında iki temel öge olan öğrenci (student) ve öğretmen (teacher) kavramları, öğrenen (learner) ve kolaylaştırıcı (facilitator) olarak değişime uğramışlardır. Bu durum hala ağırlıklı olarak kabul gören öğretmen merkezli (teacher-centred) yaklaşıma karşı ileri sürülen öğrenen merkezli (learner-centred) yaklaşımın uygulanabilirliği konusunda ipuçları verebilir. İnternet bu yaklaşımların ve değişimin ütopya olmadığını, yaşamın bir parçası olduğunu göstermesi açısından işe koşulması gereken son derece önemli bir araçtır [6][14].

Motivasyonun sözlük anlamı, isteklendirme, güdülemedir [3]. Motivasyon hayatın her döneminde insan mutluluğu için gereklidir. Değişen eğitim yöntemleriyle birlikte öğrenenlerin motivasyon derecelerini arttırmak için farklı araçlar kullanılır. Bu araçlardan bir tanesi de buz kırıcılarıdır. Kısa süreli enerji vericiler olarak ta bilinen buz kırıcıların temel amacı öğrenenleri öğrenme için isteklendirme-dir.

Bugün ülkemizdeki birçok üniversite uzaktan eğitim hizmeti verilmektedir. Özellikle çalışan kesimin ilgisini çeken bu süreçte öğrenenlerin motivasyonunu arttıracak ve oluşan çekincelerini kırarak etkileşimlere ihtiyaç vardır.

Bu çalışmanın ilk bölümlerinde eğitim reformlarının temelleri ve eğitim teknolojisinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde internet temelli eğitim, motivasyon ve buz kırıcılar hakkında bilgi ve örnekler verilmiştir. Son bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

2. Eğitim Reformları ve Eğitimde Fırsat Eşitliği

Eğitimin örgütsel düzenlerinde yenilik ve reform yapmaya yönelik çabaların çoğu başlıca iki kavram veya inançtan doğmuştur. Bunlardan birincisi “fırsat eşitliği” kavramı veya toplumdaki tüm bireylerin eğitim yaşantılarından yararlanmaya hakkı olduğu inancıdır; ikincisi de, eğitimin bir dizi bireysel ve toplumsal amaçların gerçekleştirilebilmesine katkıda bulunabilecek başlıca etmenlerden biri olduğu hakkında beslenen inançtır. Bu kavramların anlam kazanabilmesi için örgün eğitimin tüm yönleriyle şu açılardan incelenmesine bağlıdır [10].

- Sistemin gerekli temel eğitim yaşantılarını sağlama kapasitesi
- Sistemin, daha “kişisel” nitelikte bir eğitimi gerçekleştirmek için zorunlu olan ve bireyin en yüksek düzeyde yarar elde etmesini mümkün kılan daha sonraki seçenekleri ve tercihleri sağlama kapasitesi.

Öğrenme için gerekli yaşantıların sunulmuş ve aktarılışında kullanılan temel yöntem geleneksel anlamda sınıf içinde yapılan söze dayalı öğretim olmuştur. Giderek artan ve birçok sosyal değişiklikler ve ekonomik baskıların ortak etkisi altında, sınıf içinde yapılan öğretime ek olarak kullanılacak alternatif sistemler bulma yönündeki arayışlar da yoğunlaşmıştır. Bu baskılar ve değişiklikler arasında en dikkate değer olanları şunlardır:

- Birçok nedenlerle, eğitim alanında öğrenciyle ilgili olarak yapıla gelen seçim ve ayırımların uygunluğu giderek kuşkuyla karşılanmakta ve bunun sonucu olarak da “yönelme” veya derecelendirmeden vazgeçme yönünde bir eğilim belirmektedir.
- Eğitimsel fırsat eşitliğinden yararlanma isteği, koşulları sınıflar halinde örgün eğitim yapmaya, ekonomik veya diğer nedenlerden ötürü, elverişli olmayan kimseler arasında daha da artmıştır. Örneğin okulu bırakmış olan be halen okuma ve çalışmayı bir arada yürütmek isteyenlerin durumları böyledir.
- Geleneksel sınıf düzenlemeleri, öğrenci açısından sıkı bir düzenleme gerektirmektedir. Geçmişteki uygulamaların değerleri ne olursa olsun, bu uygulamalar artık ev ilişkileri, arkadaş ilişkileri, büyüklerle ilişkiler gibi, çocuk çevresinin diğer kesimlerinde sürüp giden insan ilişkilerine uygun düşmemekte ve bu tür ilişkilerin güçlenmesine yardım etmemektedir. Böylece, özellikle kent okullarında takrire dayalı sınıf öğretimi, öğretmenle öğrenci arasında sık sık disiplin çatışmalarına yol açmakta ve bu da motivasyonun düşmesine ve insan gücünün israfiyla sonuçlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen nedenlerde, geleneksel öğretim ortamı içinde hüsrana ve başarısızlığa uğramış bulunan öğrenci, daha ileri düzeydeki öğrenim olanaklarından yararlanma konusunda pek istekli olmayacaktır. Bunun aksine çocukluk ve ergenlik çağında daha bağımsız öğrenme yöntemleriyle yetişmiş ve bunda başarılı deneyimler edinmiş bulunan kimseler ise ileri düzeydeki öğrenme deneyimlerinden yararlanma konusunda büyük bir olasılıkla daha yatkın olacaklardır. Böylece genç yaşlarda elde edilmiş öğretim/öğrenim deneyimlerinin gelecekteki davranışlarını etkileme

olasılığının varlığı, önemle dikkate alınması gereken etmenlerden biridir [10].

Yukarıda belirtilen ve belirtilmeyen nedenlerden dolayı, sınıfta veya bir çatı altında yapılan öğretim artık ülkemizde ve dünyada örgün eğitim olanaklarını sağlayan en iyi yöntem olmak niteliğini yitirmiştir.

Sınıfta yapılan (geleneksel) öğretim yerini alacak “alternatifler” geliştirme yönündeki ciddi girişimler aşağıdaki iki yaklaşıma veya bu yaklaşımların çeşitli düzenlemelerine dayanmaktadır [10].

- Yayın araçlarından yararlanma. (Bu yararlanma doğrudan doğruya sınıfta yapılan öğretime yardımcı olmaktan ziyade, bu tür öğretimin niteliğini alan bir uygulama niteliğindedir.) bu uygulamada sınıf ortamının bilinen özelliklerini aynen koruma eğilimi vardır. (Yani, ilgili öğrencilerin tümü için aynı tempoda ve aynı güçlük seviyesinde düzenlenmiş tek bir ders verilir) Ancak bu yöntemde öğrencilerin fiziksel olarak [fizikman] bir araya gelmeleri gerekmez.
- Bağımsız öğrenme yöntemine dayalı sistemler. (bu yaklaşımda tüm sınıfa yöneltilmiş bir öğretimden ziyade bireysel, ikili ve küçük grup çalışmaları başlıca öğrenme yöntemleridir). Böyle bir yöntemde, öğrenciler bir sınıfta toplansa da toplanmasa da, sınıf öğretmenin bilinen özelliklerinden çoğu kaybolur. Yani öğrenciler çeşitli tempo ve güçlük düzeylerindeki belirli bir dizi dersi izlemek olanağı bulurlar.

3.Eğitim Teknolojisi

Çağımızda, eğitim disiplinine baktığımızda eğitimin temel öğeleri olan insan, bilgi ve toplum bazında değişimlerin meydana geldiği görülmektedir. İnsanın bilgi ve toplumla olan ilişkilerindeki değişimi onun niteliklerinin

değişmesine neden olmaktadır. Bilgi patlaması olgusu, bilginin insan ve toplum yaşamındaki işlevini ve üretilme-kazanılma yöntemlerini değiştirmektedir. Çağdaş toplum yapı ve işlev yönünden farklılaşmaktadır. Bu oluşum eğitimin temel modelini etkilemekte, öğrenme-öğretme süreçlerinde verim ve etkinliklerinde değişim, artan bir önem kazanmaktadır. Eğitim sürecini oluşturan öğelerin yapısal ve işlevsel değişimi, değişme ve yeniliğe uygun bir yapısal çerçeve gereksinimi, eğitimde verim ve etkinliği artırma gereksinimi hep birlikte yeni bir eğitim teknolojisinin oluşturulmasını zorunlu hale getirmiştir [1].

Günümüzde bilgi, gelişmiş toplumlarda ekonomik gelişmelerin anahtarı haline gelmiştir. Teknoloji ise eğitim sürecinin geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Bilgi teknolojisinin hızla gelişmesi, bilgi toplumlarının ortaya çıkmasına neden olmuş, toplumların yeni teknolojik gelişmeleri izlemeleri ve kendilerine uyarlamaları zorunlu hale gelmiştir. Bilginin ve öğrenci sayısının hızla artması bir takım sorunları da beraberinde getirmiş, eğitim sürecinin ve niteliğinin gelişmesinde önemli rol oynayan yeni teknolojilerin eğitim kurumlarına girmesi zorunlu hale gelmiştir [7].

Eğitim ve teknoloji insan yaşamının daha etken duruma getirilmesinde önemli rolü olan iki temel öğedir. Her iki öğe de insanın doğal ve sosyal çevresine egemen olma yönünde gösterdiği çabalarda başvurduğu iki temel araç olmuştur. Eğitim, insanın doğuştan kazandığı gizil güçlerin ve yeteneğin açığa çıkarılmasına, onun daha güçlü, daha olgun, daha yaratıcı ve yapıcı bir varlık olarak gelişmesine ve büyümesine hizmet etmiştir [1].

Eğitim teknolojisi, “insan öğrenmesi” olgusunun tüm yönlerini içeren problemleri sistematik olarak analiz etmek, bunlara çözümler geliştirmek üzere ilgili tüm unsurları (insan gücünü, bilgileri, yöntemleri, teknikleri,

araç-gereçleri, düzenlemeleri, vb.) işe koşarak uygun tasarımlar geliştiren, uygulayan, değerlendiren, yöneten karmaşık bir süreçtir [13].

Eğitim teknolojisi, eğitim için öğretme-öğrenme ile ilgili sorunlara çözüm üreten bir disiplin olduğundan, eğitim uygulaması alanında karşılaşılan sorunların çözümünde yeni teknolojilerden faydalanmaktadır. Yeni teknolojiler uygun biçimde seçilip kullanıldığında söz konusu sorunların çözümünde önemli katkılar sağlamaktadır. Yeni teknolojiler günlük yaşamda olduğu gibi eğitim alanında da hayatımıza hızla girmektedir. Eğitim alanındaki yeni teknolojiler [1]:

- Yeni teknolojik sistemler,
- Öğrenme – öğretme süreçleri,
- Eğitim ortamları,
- Öğretim programı düzenleme yöntemleri,
- Eğitimde insan gücü alanlarında kendini göstermektedir.

Yeni teknolojilerden bilgisayarlar ve ağları, bilgi bankaları, internet ve çoklu ortam en çok kullanılan çağdaş teknolojiler olmaktadır [14].

4. İnternet Temelli Eğitim ve Web Temelli Eğitim

İnternet teknolojilerinin son zamanlarda çok hızlı gelişmesi eğitim sisteminin önemli iki ögesi olan öğretmen ve öğrencinin de rollerini etkilemiştir. Gelişen bu süreç içinde uzaktan eğitim sistemi hızla gelişmeye başlamıştır. En genel manası ile “öğretmen ile öğrencinin aynı mekânda olmadan eğitimin gerçekleştirilmesi” olarak tanımlanan uzaktan eğitimin bir kolu da internet temelli eğitimidir. İnternet temelli eğitim ise internet üzerinden içeriğin

planlanıp hazırlanıp üretilerek sunulduğu ve değerlendirildiği bir uzaktan eğitim sistemidir [12].

Uzaktan eğitim sistemlerinden bir tanesi de web temelli eğitimidir. Zaman zaman internet temelli eğitimle aynı kavrammış gibi algılanırsa da birbirlerinden farklı kavramlardır. Bu iki sistemi daha iyi anlayabilmek için web ve internet kelimelerinin anlamlarına bakılacak olunursa;

İnternet: Çok protokollü bir ağ olup birbirine bağlı bilgisayar ağlarının tümü olarak da tanımlanabilir. Binlerce akademik, ticari, devlet ve serbest bilgisayar ağlarının birbirine bağlanmasıyla oluşmuştur. Bilgisayarlar arasında bilgi çeşitli protokollere göre paketler halinde transfer edilir. İnternet üzerinde elektronik posta ve birbirine bağlı sayfalar gibi çok çeşitli bilgiler ve hizmetler vardır. İnternet üzerinden oyunlar da oynanabilir [4].

Web: Dünya Çapında Web (İngilizce: World Wide Web, kısaca WWW veya web), örümcek ağları gibi birbiriyle bağlantılı sayfalardan, İnternet üzerinde çalışan ve "www" ile başlayan adreslerdeki sayfaların görüntülenmesini sağlayan servistir. İnternet ve web terimleri aynı olguyu tanımlamaz. Zira web sadece internet üzerinde çalışan bir servistir. Web kavramı, CERN' DE bir bilgisayar programcısı olan Tim Berners-Lee'nin HTML adlı bilgisayar dilini bulup geliştirmesiyle oluşmuştur. WWW, 1994 yılından beri hızla büyümekte, kullananların yaş aralığı genişlemektedir [5].

İki tanımdan da anlaşılacağı gibi internet dünya çapındaki ağları tanımlamaktadır. Web ise internet altında çalışan bir servistir. Bu durumda internetin web' i kapsadığını düşünülebilir.

İnternet bağlantılı bir bilgisayarla düzenlenen öğretim-öğrenme sürecini benimseyen internet temelli öğrenmenin en önemli özelliği,

öğrencilerin bireysel özelliklerine göre farklı öğrenme etkinlikleri sunmasıdır. Bir başka özelliği de zaman ve ortam sınırlaması olmaksızın bilgiye erişim olanağı sağlamasıdır. Ayrıca internet temelli öğretimin özelliği gereği öğrenci edilgen değil, sürece aktif katılındır ve öğretmen de bilgi veren değil öğrenciyi yönlendirendir [11].

İnternet temelli eğitimin sunduğu olanaklar sıralanacak olunursa [12]:

- İnsanlara değişik eğitim seçeneği sunma
- Fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırma ya da en aza indirme
- Kitle eğitimini kolaylaştırma
- Öğretim elemanlarının değişik kaynaklardan yetişmiş olması, araç-gereç yetersizliği vb. nedenlerle, eğitim programlarının uygulanmasında karşı karşıya kalınan standart düşüklüğünü yükseltme ve standart bütünlüğü sağlama
- Eğitimde maliyeti düşürme, kaliteyi yükseltme
- Öğrenciye serbesti sağlama sınırları kaldırma
- Daha zengin bir eğitim ortamı sunma
- Kendi kendine öğrenmeye katkı sağlama
- Bireye öğrenme sorumluluğu kazandırma
- İlk kaynaktan bilgi sağlama
- Çok sayıda bireyi uzmanlardan yararlanmasını sağlama
- Başarının aynı koşullarda belirlenmesini sağlama

- Eğitimi bir taraftan kişiselleştirebilirken, diğer taraftan bireyselleştirebilme
- Farklı biçimlerdeki kaynaklara erişim sağlama
- Kaynaklara herhangi bir zamanda ve herhangi bir yerden erişim sağlama
- Öğrencilerin performans değerlendirmelerine anında geri bildirim verme
- Kendi kendine değerlendirme imkânı sunma
- Uzaktan değerlendirme yapma
- Değerlendirmede öğretim elemanı yerine bilgisayarın puanlaması sağlanarak zamandan tasarruf etme.

Sistemin olumsuz yönleri ise, insanlar arasındaki etkileşim sınırlılığı, değerlendirme süreçlerindeki güçlükler, güdülenme düzeyi düşük bireyler için etkisiz olma, karşılıklı etkileşim ve anında pekiştirme yetersizliği gibi konulardır.

4.1 İnternet Temelli Eğitimde Motivasyon

Sistemin ortaya çıktığı 90' lı yıllardan bugüne kadar geçen süre içerisinde ülkemizde ve dünyada binlerce öğrenci internet temelli eğitimden faydalanmak için başvurmuştur. Ancak yüz yüze eğitim ilişkilerinin kolay sağlanamaması, okul ortamındaki benzer sosyal etkileşimin olmaması gibi nedenlerden dolayı bir takım öğrencilerin motivasyonu azalmıştır.

Motivasyon, bireyin bir davranışta bulunmasına veya ona yönelmesine neden olan güçtür. Motivasyon, eyleme güdü sağlayan bireysel ihtiyaçlar, istekler ve arzulardan kaynaklanır. Motivasyon, insanların çaba harcamasının nedenidir [9].

Motivasyon ve güdülenme öğretimin vazgeçilmez destekçileridir. Ve eğitim kuramları arasında bile yerini almıştır. Keller (1983), öğrenme boyunca öğrencinin motivasyonunu sağlamak için ARCS (ARCS-dikkat, ilgi, güven, tatmin) modelini kullanmıştır.

Öğrenciler motive edilmelidir. Eğer öğrenci motive olmazsa öğrenemeyecektir. Sorun içsel motivasyon mu (kişinin kendi içinden gelen), dışsal motivasyon mu (öğretici veya performans yoluyla) kullanmak gerektiğidir. İnternet temelli eğitim tasarımcıları, içsel motivasyon stratejilerini kullanmalıdır [12].

Motivasyonun öğrenci başarısında önemli bir yere sahip olduğu birçok bilimsel çalışma ile kanıtlanmıştır. Motivasyon her ne şekilde sağlanırsa sağlansın, motive olmuş öğrenci her ortamda daha istekli olacaktır. Ödevlerini daha istekli yapacak, derslere daha iyi katılacak ve önemli ölçüde daha çok başarılı olacaklardır.

Yukarıda motivasyonun tanımı yapılmış ve önemi vurgulanmaya çalışılmıştır. Ancak göz ardı edilmemesi gereken bir durum vardır ki; ortam nasıl olursa olsun motivasyon eğitimciler tarafından ders işleme sürecinin içerisine entegre edilmelidir.

Motive etmenin yüz yüze yapılan sınıf eğitiminde daha çok yolu vardır. Sonuçta öğretmen kavramı gerçek olarak var olduğundan öğrencilerin ruh haline veya durumlarına göre onları tekrar motive edebilir. Ancak internet temelli eğitimde öğretmen kavramı sanal olabilir. Yani öğrenci ve öğretmen aynı ortamda bulunmazlar. Bu gibi öğretim ortamlarında ideal öğrenci kendi kendini motive eden öğrencidir. Ancak öğrenciler arasında bireysel farklılıklar olabileceği düşünülürse her öğrenci böyle olmayacaktır. İnternet temelli eğitimi bırakan öğrencilerin ortak sorunlarından birisi kendi kendilerini motive edememeleridir. Bu yüzden motivasyonun öğrencinin dersleri ve çalışmalarını tamamlaması konu-

sunda çok önemli bir yeri vardır. Bu durumda özellikle materyallerin tasarlanması sırasında motivasyon göz önünde bulundurulmalıdır.

İnternet temelli eğitimde öğrenciler coğrafi olarak ayrıldılar. Bu yüzden aralarındaki etkileşimi artırıcı (öğrenci-öğrenci etkileşimi) etkinlikler düzenlenebilir. Özellikle derslerin başladığı ilk zamanlar öğrencilerin ortama ve birbirlerine ısınmasını sağlayan bir dizi etkinlikler sağlanabilir. En etkili motivasyon taktiklerinden birisi de geri bildirim verme ve cesaretlendirmedir. Geri bildirim öğrenciyi yapılandırıcı ve destekleyici olması öğrencinin öğrenme isteğini artırır. Yüz yüze eğitimde olduğu gibi internet temelli eğitimde de öğrencilerin meraklarını canlı tutmak önemli bir konudur. Aynı tarzda olan monoton bir ders içeriğinin sunumu öğrenciyi sıkacaktır. Bazen alışılmış dışındaki yöntemler kullanarak öğrencinin sıkılması engellenmelidir. Verilen görevler gerçek hayatla ilişkilendirilirse öğrencinin ilgisi canlı tutulur.

4.2 İnternet Temelli Eğitimde Buz Kırıcılar

İnternet temelli eğitim bile olsa öğrenen bir çevre, bir akran grubu oluşacaktır. Öğrenciler sosyal olmayabilir ya da sosyallikten korkabilirler. Bilgisayara veya internete karşı olumsuz tutumları olabilir. İçerikten ve uygulamalardan gerekli verimi alamayabilir. Bu durumda buz kırıcılara ihtiyaç duyulur. Buz kırıcılar genel anlamıyla öğrencinin yanlış ön yargılarını değiştiren, iletişim sınırlarını genişleten ve onları motive eden unsurlardır. Materyallerin içerisine yerleştirilir ve öğrencinin kullanması sağlanır.

İnternet temelli eğitimde bir çevrimiçi araç geliştirirken aşağıdaki noktalara dikkat etmek gerekir [2]:

- Gereklilikler ve amaçların belirlenmesi
- Öğrencilerin ön bilgileri
- Öğrencilerin becerileri

Öğretmen veya materyal geliştiren yukarıdaki maddeleri göz önünde bulundurarak ve kendi deneyimlerini kullanarak çevrim içi aracı geliştirir.

Çevrim içi araçlardan birisi olan buz kırıcılar hazırlanırken dikkat edilmesi gereken bir takım hususlar vardır. En temel unsur bir buz kırıcı öğrencinin karşısına çıktığında uzmanlık veya özel bilgi gerektirmemelidir. Var olan bilgileri veya becerileri yeterli olmalıdır. Eğitimciler tarafından çok dikkatli planlanmalıdır. Çünkü iyi planlanmamış bir buz kırıcı öğrencilerin motivasyonlarını arttırmak yerine daha da azaltabilir. Bir buz kırıcı asla sıkıcı olmamalıdır. Öğrenci biran önce bitirip geçmekten çok buz kırıcının amaçları doğrultusunda –fark etmeden de olsa- onu kullanmalıdır. İçerisinde iletişim öğelerinden taşınmalıdır. Bu sayılanları genel olarak gruplandırılacak olunursa

Bir buz kırıcı ;

- Anlamlı
- Yaratıcı
- Eğlenceli olmalıdır [2].

Buz kırıcılar temel amacını taşıdıktan sonra çok çeşitli olabilir. Öğrenme süresinin büyük bir kısmını kapsamayacak, öğrenme hedeflerinden saptırmayacak olmasına dikkat edilmelidir. Aşağıda kullanılacak buz kırıcı örnekleri verilmiştir.

Korkular: Öğrencilere konuyla ve korkuyla ilgili bir sözcük söylenir. Bu sözcüğe en yakın cevabı veren kazanır. Buradaki amaç öğrencilerin söylemekten çekindiği korkularını veya tutumlarını öğrenmeye çalışmaktır.

İki Doğru Bir Yalan: Özellikle yeni bir araya gelmiş öğrencilerin bir birine alışmasını sağlamak için kullanılır. Eğitici öğrencileri gruplara ayırır ve her birine bir konu vererek

bu konu ile ilgili iki doğru bir yalan uydurmalarını ister. Sonrasında öğrenciler bir birlerine sorular sorarak yalanı tespit etmeye çalışır.

Serbest Çizim: Eğitici beyaz tahtaya konu ile ilgili bir şekil çizer ve öğrencilerden çizileni tahmin etmelerini ister. Öğrenciler hem ne olduğunu tahmin etmeye çalışır hem de ne işe yaradığı hakkında fikirlerini söylerler. Bu etkinliğin amacı öğrencilerin konu hakkında dikkatini çekmektir.

Kelime Ağacı: Eğitici öğrencilere konu ile ilgili bir kelime verir. Öğrencilerden sırayla bu kelimenin son harfi ile başlayan konu ile ilgili yeni kelimeler türetmelerini ister. Beş saniye gibi kısa süreler vererek öğrencilerin cevaplarına göre devam ettirir. Bu etkinliğin amacı öğrencilerin konu ile ilgili bildiklerini hatırlamalarını sağlamak ve konu ile ilgili küçük bir beyin fırtınası yaptırmaktır.

Bingo: Bu etkinlik daha çok bir birlerini tanıyan gruplar arasında yapılır. Eğitici öğrencilerin hobilerinin veya yeteneklerinin olduğu kartları paylaşır ve rasgele bir öğrenci seçerek ondan kim olduğunu tahmin etmesini ister. Bu etkinlikteki amaç sosyal etkileşimin artmasını ve öğrencilerin bir birlerini daha iyi tanımalarını sağlamaktır.

Sen Olsaydın: Öğrencilere konu ile ilgili bir kavram verilerek “Sen olsaydın nasıl tanımlardın?” sorusu yöneltilir. Örneğin tarih dersinde bir anlaşma konusunda öğrencilere “Sen olsaydın ne yapardın?” gibi sorular sorarak fikirleri alınır. Bu etkinlikteki amaç öğrencilerin konu ile ilgili fikirlerini rahatça ifade edebilmelerini sağlamaktır.

5. Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırma sonuçlarına göre çağımızda internet temelli eğitim oldukça gelişmiş ve yaygınlaşmıştır. Yüz yüze eğitimde olduğu gibi, internet temelli eğitimde de en önemli unsurlardan birisi öğrenci motivasyonudur

Öğrenci motivasyonunun yüksek tutulması için birçok teknik kullanılmıştır ve kullanılmaya devam edilmektedir. Bunlardan birisi de buz kırıcıların kullanılmasıdır.

Buz kırıcılar sanıldığı gibi sadece öğrenci-öğrenci etkileşimini arttırmak için değil, öğretmen-öğrenci, öğrenci-içerik etkileşimini arttırmak için de kullanılır. Öğrencilerin internet ortamında özgüvenlerini kazanmalarına ve sosyal algılarını geliştirmelerinde büyük etkisi olmaktadır. Bu özellikleri kazanan öğrencilerin motivasyonları da yüksek olacaktır. Bu tarz kısa etkinliklerle öğrenenlerin enerjileri artırılmalı, olumsuz tutumları kırılmalıdır. Enerjisi yüksek, olumsuz tutumlarından kurtulmuş ve sosyal yetenekleri gelişmiş öğrenciler daha yüksek başarı sağlayacaklar ve daha yüksek doyuma ulaşacaklardır.

6. Kaynaklar

[1] Alkan, C., “Eğitim Teknolojisi (Beşinci Baskı)”, **Anı Yayıncılık**, Ankara, (1997).

[2] Conrad, M. and Donaldson J., “Engaging the Online Learner”. **Jossey Bass**, United States Of America, (2004).

[3] Çevrimiçi: “Motivasyon”
<http://tdkterim.gov.tr/bts/arama/?kategori=verilst&kelime=motivasyon&ayn=tam> adresinden, 30 Aralık 2011 tarihinde alınmıştır.

[4] Çevrimiçi: ”İnternet”
<http://tr.wikipedia.org/wiki/İnternet> adresinden, 6 Ocak 2009 tarihinde alınmıştır.

[5] Çevrimiçi: ”Web”
<http://tr.wikipedia.org/wiki/Web> adresinden, 6 Ocak 2009 tarihinde alınmıştır.

[6] Duman, A., “İnternet Öğrenme ve Eğitim”, Çevrimiçi:
<http://www.egitim.aku.edu.tr/dumana1.htm> adresinden, 30 Aralık 2011 tarihinde alınmıştır.

- [7] Keser, H., " Bilgisayar Destekli Eğitim İçin Bir Model Önerisi ", **Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi Ankara Üniversitesi**, Ankara, (1988).
- [8] Keser, H., "Ergonomik Açıdan Bilgisayar Çalışma Ortamlarının Düzenlenmesi", **XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler, Cilt2**, Ankara, (2004).
- [9] Kurt, T., "Herzberg'in Çift Faktörlü Güdülleme Kuramının Öğretmenlerin Motivasyonu Açısından Çözümlemesi", **Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı 1**, Ankara, (2005).
- [10] Özdil, İ., "Uzaktan Eğitim Teknolojisi", **Anadolu Üniversitesi Basım Evi**, Eskişehir, (1985).
- [11] Şahan, H., "İnternet Temelli Öğrenme. Ed: Özcan Demirel, Eğitimde Yeni Yönelimler", **Pegem A Yayıncılık**, Ankara, (2005).
- [12] Yalın, H. İ., (Ed.), "İnternet Temelli Eğitim", **Nobel Yayın Dağıtım**, Ankara, (2008).
- [13] Yalın, H. İ., "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme", **Nobel Yayın Dağıtım**, Ankara, (2001).
- [14] Yücel, T., "Ders Yönetimi Bilgi Sistemi Destekli Web Tabanlı Öğretimin Kursiyerlerin Akademik Başarılarına Ve Web Tabanlı Öğretime Yönelik Tutumlarına Etkisi (K.K.K.Lığı Mebs Okulu Örneği)", **Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi**, Ankara, (2007).